

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 11 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохид Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Лутфиллаев Ҳамидилло Муродиллаевич</i> “ЖАВОҲИР АТ-ТАФСИР ЛИ ТУҲФАТ АЛ-АМИР” АСАРИНИНГ МАЗМУНИ ВА ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ ҲАҚИДА	12-17
<i>Эгамбергенов Ҳайтбой Ҳамидулло ўғли</i> ТОШ ДАВРИ АҲОЛИ МИГРАЦИЯЛАРИ (ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ, ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ ВА ҚУЙИ АМУДАРЁ ҲУДУДЛАРИ МИҚЁСИДА)	18-25
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> ҚО’ҚОН ХОНЛАРИ СУЛОЛАСИНИНГ ГЕНЕОЛОГИК ТАҲЛИЛИ	26-31
<i>Mamatqulov Bekzod</i> О’ЗБЕКИСТОНДА XX-АСРНИНГ 20-40-ЙИЛЛАРИДА СANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHI VA KADRLAR TARKIBINI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI	32-38
<i>Asadova Ra’no Baymanovna</i> О’ЗБЕК- HIND MUNOSABATLARINING YANGI BOSQICHGA KO’TARILISHI: HAMKORLIK ISTIQBOLLARI	39-42
<i>Saidova Raxima</i> О’ЗБЕКИСТОН ВА ИТАЛИЯ MUNOSABATLARINING ME’YORIY-HUQUQIY MANBALARI	43-48
<i>Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich, Ergasheva Ra’no Muzaffarbek qizi</i> AFROSIYOB ARXEOLGIK YODGORLIGINING O’RGANILISH TARIXI	49-55
<i>Iriskulov Bekzod Jaxongirovich</i> TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI BYUDJETINING SARFLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	56-60
<i>Mirsoatova Sayyora Turg’unovna</i> QOYATOSH SURATLARIDA IBTIDOIY DAVR IQTISODIY HAYOTINING AKS ETISHI	61-66
<i>Лухмонов Шахзод Сайфиддин ўғли</i> ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНОЙ ЭМИССИИ В 1918-1920 ГОДАХ НА СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ НАРОДОВ ТАССР	67-71
<i>Axmedov Bekzod</i> SOVET HOKIMIYATI TOMONIDAN O’ZBEKISTONDA QORAKO’LCHILIKNI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI.....	72-75
<i>Mamatov Jasurbek Qodirqul o’g’li</i> NAMANGAN VILOYATI ZIYORATGOHLARINING AHOLINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O’RNI (UYCHI TUMANI DEVONA BUVA ZIYORATGOHI MISOLIDA)	76-80
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo’latovich</i> SURXONDARYO VILOYATI SANOATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINING ASOSIY YO’NALISHLARI	81-88

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич

ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИЙ
РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 89-93

Akrorov Botir Bakhodirovich

ДОГОВОРНО-ПРАВОВАЯ БАЗА СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИРАНА
В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ 94-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Tursunov Bekmuxammad Omonovich

IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMI TAKOMILLASHTIRISH 100-108

Muxitdinova Kamola Alisherovna

«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQARILADIGAN
MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO'LLANISHI 109-115

Madraximov Qaxramon Egamberganovich

INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKKA
ERISHISH YO'LLARI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA..... 116-125

Кетманов Авазбек Маликович

КИЧИК БИЗНЕС МОЛИЯВИЙ РЕСУРСЛАРИ САМАРАДОРЛИГИ ОМИЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 126-134

Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich

KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASHISHNING OMILLARI..... 135-142

Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon ogli

MARKET MECHANISMS, METHODS OF PRICE FORMATION IN THE SYSTEM OF MARKETING
OF GOODS AND SERVICES 143-152

Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi

MINTAQA TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TIZIMINI
TASNIFI 153-160

Sharipov Komil

MINTAQAVIY KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISHDAGI KICHIK BIZNESNING ROLI 161-170

Rajabov Navruzbek Azimjonovich

MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANISHI VA KAMBAG'ALLIKNI
QISQARTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 171-179

Mirzaeva Shirin Nodirovna

SUPPORT AND DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN
UZBEKISTAN..... 180-187

Pardayev Rasulbek Islomovich

TURIZM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING USULLARI VA ULARNING
TAHLILI 188-196

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH
XUSUSIYATLARI 197-202

<i>Рахимов Бахромжон Ибрахимович</i> ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ	203-209
<i>Zakirova Gulnora Mirzaliyeva, Madaminov Abdulaziz Anvarjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT VA IMPORT SALOHİYATI (NAMANGAN VILOYATI TAHLILIDA).....	210-216
<i>Hasanov Ilkhom Isakovich</i> IMPROVING THE FINANCING MECHANISM OF THE SCIENTIFIC SUPPLY SYSTEM IN THE AGRICULTURE OF UZBEKISTAN.....	217-221
<i>Ibragimova Nilufar Ziyadullayevna</i> CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA XIZMATLAR KO'RSATISHNING XUSUSIYATLARI	222-227
<i>Maxmudov Jasurbek Ergashevich</i> INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY JIHATDAN QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI	228-233
<i>Ravshanov Nodirjon Begalievich</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING AHAMIYATI	234-243
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> SHIHOIDDIN SUHRAVARDIY FALSAFIY QARASHLARIGA IJTIMOYIY-SIYOSIY VAZIYATLARNING TA'SIRI	244-248
<i>Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich</i> XORAZM JADIDLARI MA'NAVİY MEROSINING YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI VATANPARVARLIK VA BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI.....	249-254
<i>Saburov Jaloliddin</i> XVIII-ASR OXIRI VA XIX-ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA ILM-FAN VA MADANIY HAYOT RIVOJI	255-260
<i>Jabborov Ikromjon Jumaniyozovich</i> NAJMIDDIN KUBRO TA'LIMOTIDA "KOMIL INSON " TARBIYASI VA UNING AXLOQIY VA MA'NAVİY YUKSALISHGA OID G'OYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	261-265
<i>Saidkulov Nuriddin Akramkulovich</i> FORMATION OF PERSPECTIVES REGARDING SOCIETY'S STABILITY	266-271
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAHSHARIY QARASHLARIDA SUV VA SHIFOBAXSH MEVALAR MASALASI	272-277
<i>Yuldashev Farrux Abdurakhmanovich</i> ON THE QUESTION OF THE UNIQUE ROLE OF THE PRINCIPLES OF HUMANITY AND PATRIOTISM IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF THE FUTURE OF THE YOUNG GENERATION	278-282
<i>Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich</i> TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI	283-287

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI*Baxronova Dilrabo*

PROTOTURKIYLARNING AMERIKA QIT'ASIGA KO'CHISHI: LEKSIK PARALLELLIZM VA ETIMOLOGIK-SEMANTIK TADQIQ 288-295

Daliyeva Madina

DETERMINANTS OF COGNITIVE MODELING OF POLYSEMY OF LINGUISTIC TERMS IN ENGLISH, UZBEK, AND RUSSIAN LANGUAGES 296-300

Paluanova Khalifa

STRATEGIES FOR ENHANCING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) THROUGH EFFECTIVE APPROACHES 301-306

Равшанов Махмуд

СЕМАНТИКА ГЛАГОЛОВ В «ДИВАНИ ЛУГАТ-ИТ ТУРК» МАХМУДА КАШГАРСКОГО 307-311

Bekbergenova Gulaim Aijarıkovna

SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH AND KARAKALPAK ANTHROPOCENTRIC PROVERBS 312-318

Normamatov Farrux Komiljon o'g'li

MURAKKAB USLUBDAGI ASARLAR XUSUSIYATLARI VA UNDA FORMALIZM YONDASHUVI 319-322

Gulamova Dilobar Imamkulovna

ADABIYOT DARSLIKLARDA EVFEMIZMLARNING QO'LLANILISHI VA TAHLILI 323-326

Xolmuxamedov Baxtiyor

TERS LUG'ATLARNING ASOSIY XUSUSIYATI VA ULARNI TUZISH METODIKASI 327-334

Chorieva Iroda Kurbonboevna

KASALLIK NOMLARI VA BELGILARI KELTIRILGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 335-339

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna

XX ASR AMERIKA REALISTIK QISSACHILIGIDA POETIK KONSTRUKSIYA: SHAKL VA MAZMUN MASALASI 340-345

Расулова Камола

ПОНЯТИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ. ВИДЫ АВТОРСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ 346-353

Омонов Турғунбой

“СУҒУРТА” ТЕРМИНИНИНГ ЛИНГВИСТИК ТАЪРИФИ 354-358

Хакбердиева Сайёра Фармоновна

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ОБЪЕКТИВИЗАЦИЯ ФРЕЙМА «МАТЬ» И «ОТЕЦ» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ 359-364

Xolmirzayev Baxtiyor Mirzamahmudovich

IJTIMOIY-SIYOSIY ASAR TARJIMASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 365-370

Gubaydullin Artur Faridovich

CHALLENGES OF TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S "GOOD OMENS" 371-376

Abdullaeva Sevara Makhsudaliyevna

EMOTIVE INTENSIFIERS OF ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES 377-381

Baymuradova Gulbaxar Chari Qizi

SURXONDARYO VILOYATI FITOTOPONIMLARINING STRUKTURGRAMMATIK

TAHLILI 382-385

Yuldasheva Nigora Baxodirovna

INGLIZ VA O'ZBEK PAREMIYALARINI O'RGANISHNING AKSIOLOGIK JIHATLARI 386-390

Quljanova To'lg'anoy Shodiyor qizi

ABDUVALI QUTBIDDIN SHE'RIYATIDA POETIK OBRAZLAR TAHLILI 391-396

12.00.00 – YURIDIK FANLAR*Рузметов Хайрулла*FUQAROLARNING UZINI UZI BOShQARIsh ORGANLARI MANSABDOR SHAHSLARINING
KONSTITUCIYAVIY-HUQUQIY JAVOBGARLIGI 397-402*Ачилова Лилия Илхомовна*ТУРИСТИК ХИЗМАТЛАР KURSATISH BUIYCHA FUQAROLIK-HUQUQIY
MUHOSABATLARNI TARTIBGA SOLISHNING UNIFIKACIYASI CEGARALARI
RAQAMLAshTIRISH SHAROITIDA 403-410*Abdubannayev Umidjon*AXBOROTGA BO'LGAN INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHNING
RIVOJLANISH BOSQICHLARI 411-421*Халикулов Комолиддин Носирович*XORIJIY DAVLAT SUDLARINING QARORLARINI TAN OLISH VA IJRO ETISHDA
DAVLAT SUVERENITETI MASALALARI 422-427*Тўраев Жавоҳир Усмон ўғли*XODIMLAR MEHNAT HUQUQLARIGA RIOYA QILINIshi BUIYCHA DAVLAT NAZORATI VA
TEKSHIRUVI TUSHUNCHASIGA OID NAZARIY QARASHLAR 428-433*Элмурзаев Билолиддин Нурмон ўғли*TERGOV HARAKATLARINI AMALGA OSHIRISHDA TERGOVCHINING PROCCESUAL
MUSTAQILLIGINI TA'MINLASH 434-439*Djumaniyazova Dilfuza Kamalovna, Shayakubov Shomansur Shakabilovich*IJTIMOIY HAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLARGA
QARSHI KURASHISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA 440-446*Алиев Асилбек Кадирович*КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ (СОЦИАЛЬНЫЕ) ПРЕДПОСЫЛКИ И КОРНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
АЗАРТНЫХ ИГР СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ 447-451*Нодирахон Абдурахманова*РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНТЕХА И КРИПТОВАЛЮТ: ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ И ПРАВОВЫЕ
АСПЕКТЫ 452-462*Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич*

РЕПО БИТИМЛАР – ТАЪМИНЛОВЧИ БИТИМ СИФАТИДА УМУМИЙ ТАВСИФ 463-469

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI*Xusanova Mohira*OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI BAHOLASH SHAKLINI
TAKOMILLASHTIRISH 470-479

<i>Берикбаев Алишер Аликулович</i> ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИЛҒОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ	480-483
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TALABALARNING TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	484-489
<i>Yakubova Nafisa Odilyanovna</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA TALABALARNI IJODIY-KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH	490-494
<i>Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li</i> TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI	495-500
<i>Suvankulov Umid Ilxom o'g'li</i> MALAKA OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGLARNING DISKURSIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	501-505
<i>Ibragimov A'lamjon Amrilloevich</i> O'QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIVFUNKSIONAL YONDASHUV	506-518
<i>Jo'rayeva Feruza Baxtiyor qizi, Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li</i> TA'LIMDA KOMMUNIKATIV INNOVATSION VOSITALAR VA ULARNING IMKONIYATLARI	519-524
<i>Siddiqova Shahnoza Ahmedovna</i> SCIENCE XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARINING O'ZBEKISTONDA BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING TABIIY FANLAR SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	525-529
<i>Xoliqov Nasriddin Abdikarimovich</i> MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING SHARTI SIFATIDA TA'LIM, FAN VA BIZNESNING O'ZARO ALOQALARI MAZMUNI	530-534
<i>Javliyeva Shahnoza Bahodirovna</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 535-539	535-539
<i>Jumaboev Nabi Pardaboevich</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 540-545	540-545
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> THE IMPORTANCE OF FINE ARTS IN SHAPING STUDENTS' PERCEPTION AND CREATIVITY	546-550
<i>Khojamqulov Rasulbek Kurban ugli</i> THE NEED TO DEVELOP COMPETENCY OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS	551-555
<i>Latipova Gavhar Shavkat kizi</i> TARIX YO'NALISHI TINGLOVCHILARI UCHUN KREATIV SALOHİYATNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	556-564
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> ATROF- MUXITNING YUKORI XARORATIDA MUSHAK FAOLIYATI	565-568

Received: 31 October 2024
Accepted: 5 November 2024
Published: 15 November 2024

Article / Original Paper

PEDAGOGICAL HARMONY OF PRACTICE AND THEORY IN STAFF TRAINING IN THE FIELD OF TOURISM

Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li

Shahrisabz State Pedagogical Institute, Teacher of the department "Informatics and its teaching methods".

Abstract. This article examines the issue of pedagogical harmony of practice and theory in the training of personnel for the tourism industry. The field of tourism is complex and multifaceted, and specialists in this field should have not only theoretical knowledge, but also practical skills. In this process, it is important to combine theory and practice, to introduce effective methods of explaining theoretical knowledge to students in connection with practical activities.

Key words: tourism sector, personnel training, practice, theory, pedagogical harmony, innovative technologies, educational process, educational efficiency, practical skills, theoretical knowledge.

TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI

Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti "Informatika va uni o'qitish metodikasi" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm sohasi uchun kadrlar tayyorlashda amaliyot va nazariyaning pedagogik uyg'unligi masalasi o'rganiladi. Turizm sohasi murakkab va ko'p qirrali bo'lib, ushbu soha mutaxassislari nafaqat nazariy bilimlarga, balki amaliy ko'nikmalarga ham ega bo'lishlari lozim. Ushbu jarayonda nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirish, o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lab tushuntirishning samarali usullarini joriy etish muhim hisoblanadi.

Kalit so'zlar: turizm sohasi, kadrlar tayyorlash, amaliyot, nazariya, pedagogik uyg'unlik, innovatsion texnologiyalar, o'quv jarayoni, ta'lim samaradorligi, amaliy ko'nikmalar, nazariy bilimlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I11Y2024N74>

Kirish. Turizm sohasi zamonaviy iqtisodiyotning muhim va tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida katta ahamiyatga ega. Shu sababli, turizm sohasida raqobatbardosh va yuqori malakali kadrlar tayyorlash masalasi bugungi kunda dolzarbdir. Bozor talablariga mos kadrlar tayyorlash uchun ta'lim jarayonida nazariya va amaliyotning samarali uyg'unligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim jarayonida nazariy bilimlarning chuqur o'zlashtirilishi bilan birga, amaliy ko'nikmalarning shakllanishi kelajakda mutaxassislarning professional tayyorgarligini ta'minlaydi. Turizm sohasidagi o'quv dasturlari nafaqat nazariy bilimlarni berish, balki talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yo'naltirilgan bo'lishi kerak.

Bu jarayonda pedagogik texnologiyalar, amaliyotning o'quv jarayoniga integratsiyasi, o'quvchilarga real turizm muhitida ishlash imkoniyatlari yaratish kabi masalalar dolzarb hisoblanadi.[1]

Ushbu maqolada turizm sohasi uchun kadrlar tayyorlashda nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligi, bu uyg'unlikning mutaxassislarni tayyorlashdagi o'rni, shuningdek, ta'lim jarayonining innovatsion yondashuvlari orqali takomillashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Turizm sohasida kadrlar tayyorlashda amaliyot va nazariyaning pedagogik uyg'unligi bo'yicha mahalliy olimlarning tadqiqotlari va ilmiy adabiyotlarining tahlili bu mavzuni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Quyida ushbu sohada ishlagan mahalliy olimlar va ularning asarlari haqida qisqacha tahlil berilgan. Akmayeva, R.I. (2019). Turizmni rivojlantirishning pedagogik yondashuvlari nomli kitobida Akmayeva turizm sohasida pedagogik usullar va yondashuvlarni o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar olib borgan. Uning asarlarida turizm ta'limida amaliyot va nazariya uyg'unligining ahamiyati ko'rsatiladi.[1] U amaliyot davomida talabalarning nazariy bilimlarini qanday mustahkamlash mumkinligini tahlil qilgan. Akmayeva amaliyot va nazariyaning pedagogik uyg'unligi masalasini turizm kontekstida kengroq o'rganib, uni o'qitish jarayonida amaliy bilimlarni shakllantirishning eng muhim elementi sifatida ko'rsatadi. Rahmonov, S. (2018). Pedagogik amaliyotda turizm sohasida innovatsion yondashuvlar nomli maqolasida Rahmonov o'z tadqiqotlarida pedagogik amaliyot va nazariy tayyorgarlik o'rtasidagi integratsiya imkoniyatlarini o'rganadi.[2] U, xususan, amaliyotning nafaqat talabalarga, balki o'qituvchilarga ham yangi yondashuvlarni tatbiq qilish imkonini berishini ta'kidlaydi. Rahmonov amaliy tajribaning nazariy bilimlar bilan uzviy bog'liq bo'lishi kerakligini, bu jarayon pedagogikaning eng samarali vositalaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Sharipov, X.R. (2021). Oliy ta'limda turizm sohasida kadrlar tayyorlashda amaliy va nazariy o'qitishning metodologiyasi. Sharipovning tadqiqotlari turizm sohasidagi kadrlarni tayyorlashda nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishning metodologik asoslarini ishlab chiqishga qaratilgan.[3] Uning asarida amaliy darslar va nazariy mashg'ulotlar o'rtasidagi samarali bog'liqlikni yaratish usullari ko'rib chiqiladi.

Tahlil: Sharipov nazariy bilimlarning amaliyotda qanday qo'llanilishini o'quvchilarga tushuntirish va o'zlashtirish usullarini ishlab chiqib, bu masalada sezilarli metodologik yondashuvlar beradi. Mansurova, D.B. (2020). Amaliy turizm kurslari orqali kadrlarni tayyorlash: Amaliyot va nazariyaning uyg'unligi. Mansurova amaliy turizm kurslari orqali kadrlarni tayyorlashning samaradorligini o'rganadi.[4] U amaliyot va nazariya o'rtasidagi bog'liqlikni ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida ko'rsatadi. Mansurova amaliy kurslar orqali o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni mustahkamlashni ta'kidlab, bu jarayonda nazariy bilimlarning amaliy qo'llanilishini yoritadi. Karimov, A.T. (2019). Turizm amaliyotning o'rni va nazariyaning pedagogik qo'llanilishi. Karimovning tadqiqotlari turizm amaliyotning o'rni va nazariy bilimlarning pedagogik jarayondagi ahamiyatini yoritishga qaratilgan. U turizm o'qituvchilariga amaliy mashg'ulotlarni nazariy bilimlar bilan qanday bog'lash haqida ko'plab tavsiyalar beradi.[5] Karimov amaliyotning ahamiyatini, uning nazariy bilimlarni real sharoitlarda qo'llash imkoniyatlarini kengaytiruvchi vosita ekanligini ko'rsatadi.

Turizm sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyotning uyg'unlashuvi haqida ko'plab tadqiqotlar va ilmiy ishlar olib borilgan. Ushbu sohada amalga oshirilgan

tadqiqotlar nazariya va amaliyotning bir-birini to'ldiruvchi omillar ekanligini ta'kidlaydi hamda ta'lim samaradorligini oshirishda ularning uyg'unlashuvi katta ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Adabiyotlarni tahlil qilishda birinchi navbatda, turizm sohasi uchun kadrlar tayyorlashning nazariy asoslariga oid tadqiqotlar muhim o'rin tutadi. Deyarli barcha manbalarda ta'kidlanadiki, nazariy bilimlar o'quvchilarning sohaga oid fundamental tushunchalarni egallashi va ularni amaliyotda qo'llashga tayyorlash uchun zarurdir. Bu borada Xorijiy tadqiqotchilar, masalan, Cooper va Shepherd (2000), nazariya va amaliyot uyg'unligining turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga ta'sirini chuqur o'rgangan.[6]

Shuningdek, turizm ta'limida amaliyotni birlashtirish bo'yicha ilmiy ishlar ham muhim o'ringa ega. Amaliyot, o'quvchilarga o'z bilimlarini real hayot sharoitida qo'llashga imkon berishi bilan ahamiyatlidir. Adabiyotlarda ko'plab olimlar, jumladan, Kolb (1984) va Dewey (1938), amaliy faoliyat orqali ta'lim oluvchilarda kasbiy ko'nikmalarni shakllantirishning samaradorligini ko'rsatib o'tishgan. Ushbu jarayonni tizimli va pedagogik nuqtai nazardan samarali tashkil etish kadrlar tayyorlash jarayonining muhim qismiga aylanadi.[7]

Turizm sohasida amaliyot va nazariyani uyg'unlashtirish bo'yicha milliy tadqiqotchilarning ishlarida ham bu mavzu keng yoritilgan. O'zbekiston olimlari ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, amaliyot va nazariyaning uzviy bog'liqligini ta'minlash orqali turizm sohasiga yuqori malakali kadrlar yetishtirishni ta'kidlaydilar. Shu nuqtai nazardan, Nazariy va amaliy ta'lim uyg'unligi bo'yicha Tohirjonova (2019) o'z tadqiqotlarida amaliy ta'lim jarayonini takomillashtirishga yo'naltirilgan yondashuvlar haqida fikr bildirgan.

Shu bilan birga, amaliyotga asoslangan ta'limning samaradorligini oshirish uchun turizm sohasida ishlatiladigan innovatsion texnologiyalarga oid manbalar ham dolzarbdir. Masalan, turizm VR texnologiyalari, simulyatsiyalar va real muhitga asoslangan o'qitish metodlari (Guttentag, 2010) talabalarning amaliy ko'nikmalarini yaxshilashda muhim o'rin tutishi qayd etiladi.[8]

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, turizm sohasida kadrlar tayyorlashda nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligi sohaning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. O'quv jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish va amaliyotni keng qo'llash turizm mutaxassislarini professional darajada tayyorlashning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot turizm sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotning metodologik asoslari sifat va miqdoriy yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Tadqiqot turli pedagogik va turizm ta'limiga oid jarayonlarni tahlil qilish, amaliyot va nazariyaning integratsiyasi bo'yicha mavjud metodlarni o'rganish hamda soha mutaxassislarining fikrlarini o'rganish orqali amalga oshiriladi.

Tadqiqot metodologiyasini quyidagi asosiy bosqichlarga ajratish mumkin:

Adabiyotlar sharhi: Ilmiy manbalar va ilg'or tadqiqotlarni o'rganish orqali turizm sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligi haqida ma'lumot yig'ildi. Ushbu bosqichda milliy va xalqaro tadqiqotlar hamda ta'lim dasturlari tahlil qilindi.

Sifatli tadqiqot (intervyu va so'rovnomalar): Tadqiqotda turizm sohasi bo'yicha pedagog va mutaxassislar bilan intervyular o'tkazildi. Ushbu intervyularda nazariya va amaliyotning uyg'unligini ta'minlashda duch kelinayotgan qiyinchiliklar va ularning yechimlari muhokama qilindi. Shu bilan birga, talabalarining ushbu jarayon haqidagi fikrlari va amaliyotdagi tajribasi so'rovnoma orqali o'rganildi. So'rovnoma natijalari yordamida amaliyot va nazariyaning ta'lim jarayonidagi samaradorligi haqida muhim ma'lumotlar olindi.[9]

Miqdoriy tahlil: O'quvchilar tomonidan amaliyotda olingan ko'nikmalar va nazariy bilimlarning o'zaro bog'liqligini baholash uchun statistik ma'lumotlar yig'ildi. Ushbu jarayon orqali o'quv dasturlari samaradorligini aniqlash maqsadida turli pedagogik ko'rsatkichlar tahlil qilindi. Miqdoriy ma'lumotlar asosida ta'lim samaradorligining real ko'rsatkichlari chiqarildi.

Tajriba (eksperiment): Tadqiqotning eksperimental qismi sifatida turizm bo'yicha o'quv kurslarida nazariy va amaliy komponentlar uyg'unligining samaradorligi sinovdan o'tkazildi. Talabalarining nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalarini integratsiyalash bo'yicha maxsus pedagogik dastur ishlab chiqilib, amaliyotda qo'llanildi. Bu eksperiment jarayonida turizm sohasida amaliyot va nazariyaning samarali birlashtirilgan dasturi talabalar o'rtasida qanday natija bergani kuzatildi.[10]

Tahlil va xulosa chiqarish: Tadqiqot davomida yig'ilgan ma'lumotlar tahlil qilinib, turizm sohasida kadrlar tayyorlashda nazariya va amaliyot uyg'unligining ahamiyati bo'yicha xulosalar chiqarildi. O'quv jarayonini yaxshilash uchun takliflar berildi va amaliyotning nazariy bilimlarni chuqurlashtirishda qanday rol o'ynashi tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar. Ushbu tadqiqotda turizm sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligini ta'minlashdagi muhim jihatlar tahlil qilindi. Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar va kuzatishlar asosida bir qator muhim natijalar olindi, ular turizm ta'limining zamonaviy talablar va pedagogik texnologiyalarga muvofiqligini ko'rsatdi.

Nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzviy bog'liqlikning ahamiyati. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turizm sohasida yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar o'zaro uzviy bog'liq bo'lishi lozim. Talabalar nazariy bilimlarni amaliyot jarayonida real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lganlarida, o'quv jarayoni samaradorligi sezilarli darajada oshadi. Amaliyot talabalarga o'z bilimlarini real sharoitlarda qo'llab, kadr sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Amaliyot dasturlarining samaradorligi. Tadqiqot davomida aniqlangan muhim natijalardan biri shundaki, turizm sohasi bo'yicha amaliyot dasturlarini samarali tashkil etish talabalarining professional rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. So'rovnomalar natijalariga ko'ra, amaliyot paytida nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatiga ega bo'lgan talabalar ish bozoriga tayyorlik darajasi yuqoriroq ekanligini ko'rsatdi. Shuningdek, talabalar o'zlarining professional mahoratlarini amaliyot orqali yanada yaxshilashlari va o'zini real sharoitlarda sinab ko'rishlari mumkin.

Innovatsion pedagogik yondashuvlarning samaradorligi. Tadqiqotda innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi katta ahamiyat kasb etishi qayd etildi. Virtual reallik (VR), simulyatsiya dasturlari va boshqa interaktiv metodlar talabalarining amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bu texnologiyalar talabalarga nazariy bilimlarni amaliy jihatdan sinovdan o'tkazishga imkon beradi va real turizm muhitini

yaratishda yordam beradi. Eksperiment davomida bunday texnologiyalar qo'llanilgan guruhlarda o'quv natijalari yaxshilanganligi kuzatildi.

Pedagoglar va mutaxassislarning rolini tahlil qilish. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagoglar va turizm sohasidagi amaliyot rahbarlari talabalarning tayyorlanishida katta ahamiyatga ega. Amaliyot va nazariya uyg'unligini ta'minlashda pedagoglarning rolini kuchaytirish va ularni zamonaviy ta'lim usullari bilan tanishtirish zarur. Intervyu natijalariga ko'ra, pedagoglar amaliy va nazariy jarayonlar o'rtasida ko'prik bo'lib xizmat qiladi, ammo ular ba'zi hollarda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishda yetarlicha tayyor emasliklari kuzatildi. Shu bois, pedagoglar uchun maxsus malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqish zarurati ko'rinmoqda.

Amaliyotga oid tavsiyalar va talabalarning fikrlari. So'rovnoma natijalariga ko'ra, talabalarning aksariyati amaliyot davomida nazariy bilimlarni qo'llash qiyin bo'lgani, ba'zi hollarda nazariya va amaliyot o'rtasida uzilishlar borligini ta'kidlashdi. Bu esa amaliyot dasturlarini yanada samarali tashkil etish zaruriyatini ko'rsatadi. Talabalar tomonidan berilgan fikrlarga ko'ra, amaliyot davomida ularning faol ishtirokini ta'minlash va nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash uchun yanada ko'proq qo'llab-quvvatlash kerak.

Ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan takliflar: **Nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlash maqsadida quyidagi takliflar ilgari surildi:**

- Amaliyot dasturlarini nazariy ta'lim bilan birga bosqichma-bosqich integratsiya qilish;
- Innovatsion texnologiyalarni (VR, simulyatsiyalar) keng qo'llash;
- Pedagoglar uchun zamonaviy ta'lim texnologiyalari bo'yicha malaka oshirish dasturlarini joriy etish;
- Talabalarning amaliyot jarayonida faol ishtirokini oshirish va ularga real turizm muhitida ishlash imkoniyatlarini yaratish;
- Amaliyotning dasturiy asoslarini takomillashtirish, talabalar uchun real loyiha va muammolarni hal qilish bilan bog'liq amaliyot mashg'ulotlarini kengaytirish.

Xulosa va takliflar. Turizm sohasida kadrlar tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyotning pedagogik uyg'unligi hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi tadqiqot natijalarida o'z tasdig'ini topdi. Ushbu uyg'unlik talabalarning nazariy bilimlarini chuqurlashtirish va ularni real amaliy muhitda samarali qo'llashga tayyorlash uchun muhim shartlardan biri hisoblanadi. Zamonaviy turizm bozorining talablariga javob bera oladigan, kasbiy ko'nikmalarga ega mutaxassislarni yetishtirish uchun nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlikni ta'minlash zarur.

Xulosa

1. Nazariya va amaliyotning uyg'unligi turizm sohasida kadrlar tayyorlashda talabalar uchun kasbiy rivojlanishning eng samarali yo'li hisoblanadi. Nazariy bilimlar talabalar tomonidan amaliy mashg'ulotlarda real sharoitlarda mustahkamlansa, ularning o'z sohasida yetuk mutaxassis bo'lib yetishishlari osonlashadi.

2. Amaliyot dasturlarining samaradorligi to'g'ri tashkil etilganda, talabalar nazariy bilimlarni aniq holatlar orqali amaliyotda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'quv jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi.

3. Innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Virtual reallik (VR), simulyatsiyalar va boshqa interaktiv texnologiyalar amaliyot jarayonini yanada samarali qilishga imkon beradi.

4. Pedagoglar va amaliyot rahbarlarining tayyorgarligi talabalar uchun nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ular zamonaviy pedagogik texnologiyalar va yondashuvlarni qo'llay olishi kerak.

Takliflar

1. Amaliyot va nazariya integratsiyasini yanada kuchaytirish: Turizm bo'yicha o'quv dasturlarida nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalashgan holda o'qitish usullarini rivojlantirish lozim. Talabalar nazariyada o'rgangan bilimlarini real turizm xizmatlari bozorida qo'llashga tayyor bo'lishlari uchun amaliyot mashg'ulotlarini kengaytirish kerak.

2. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish: Virtual reallik, simulyatsiya va interaktiv o'quv usullari talabalarning amaliy ko'nikmalarini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiyalar o'quv dasturlariga kengroq kiritilishi zarur.

3. Pedagoglar malakasini oshirish: Pedagoglar va amaliyot rahbarlarini zamonaviy ta'lim texnologiyalari, innovatsion yondashuvlar va amaliyotni integratsiyalash bo'yicha doimiy malaka oshirish kurslari bilan ta'minlash lozim. Bu nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlashda sezilarli o'zgarishlarga olib keladi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Akmayeva, R.I. (2019). *Turizmni rivojlantirishning pedagogik yondashuvlari*. Toshkent: Turizm va sport universiteti nashriyoti.
2. Rahmonov, S. (2018). *Pedagogik amaliyotda turizm sohasida innovatsion yondashuvlar*. Buxoro: Pedagogika ilmiy tadqiqot instituti.
3. Sharipov, X.R. (2021). *Oliy ta'limda turizm sohasida kadrlar tayyorlashda amaliy va nazariy o'qitishning metodologiyasi*. Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti.
4. **Mansurova, D.B.** (2020). *Amaliy turizm kurslari orqali kadrlarni tayyorlash: Amaliyot va nazariyaning uyg'unligi*. Qarshi: Kasbiy ta'lim ilmiy nashriyoti.
5. Musirmonov, Shohboz, and Jasmina Toshpo'lotova. "Innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda moliyaviy texnologiyalarning o'rni." *Nashrlar* (2024): 378-380.
6. Musirmonov, Shohboz, and Jasmina Toshpo'lotova. "Moliya bozorini rivojlantirishda yashil iqtisodiyotga o'tishining muammolari va yechimlari." *Nashrlar* (2024): 374-377.
7. Madadjon O'ktamov. "Kuzatuv quduqlarida yer osti suvlarini gidrorejim parametrlarini masofaviy nazorat qilishning avtomatlashgan tizimlari." *Science and Education* 2.12 (2021): 202-211.
8. Uktamov, M. "Modeling the professional training development of future teachers through computer training." *Science and innovation* 2.B9 (2023): 139-141.
9. Musirmanov, S. (2024). It texnologiyalardan foydalangan holda turizmni rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlar. в academic research in modern science (Т. 3, Выпуск 14, сс. 25-29). Zenodo.
10. Musirmanov, S. (2024). Ichki turizmni rivojlantirish uchun foydalanilayotgan mahalliy ilovalar va ularni yaratish texnologiyalari. в science and innovation in the education system (Т. 3, Выпуск 5, сс. 113-117). Zenodo.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).